

Quickscan flora en fauna

Nieuwbouw Sporthal

Sportpark IJsseloever te IJsselstein

Lobith, maart 2014

Quickscan flora en fauna

Nieuwbouw sporthal sportpark IJsseloever te IJsselstein

Lobith, 24 maart 2014

Status: Definitief

Opdrachtgever: Stedenbouwkundig Adviesbureau Wissing

Contactpersoon: Dhr. J. Goes

Uitgevoerd door: Van der Molen Groenconsult
ing. J. van der Molen
Walhof 2
6915 AV Lobith
Tel: (+31) 0316 – 54 23 32
Fax: (+31) 0316 – 54 27 26
Email: info@molengroen.nl
Internet: www.molengroen.nl

Veldwerk: ing. J. van der Molen

Projectnummer: 13.022

Inhoud

1. Inleiding	7
2. Wettelijk kader	8
2.1 Flora- en Faunawet	8
3. Gebiedsbeschrijving en onderzoeksmethode	11
3.1 Gebiedsbeschrijving	11
3.2 Voorgenomen ingreep	12
3.3 Onderzoeksmethode	13
4. Resultaten	14
4.1 Soortbescherming (Flora- en faunawet)	14
4.1.1 Bureauonderzoek	14
4.1.2 Veldonderzoek	14
5. Consequentie Natuurwetgeving	16
5.1 Soortbescherming Flora- en faunawet	16
6. Conclusies	18
Literatuur	19
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied	20

1. Inleiding

Gemeente IJsselstein is van plan op het sportpark IJsseloever in IJsselstein een nieuwe sporthal te realiseren. Naar verwachting worden enkele bomen en struiken in een groenstrook verwijderd en mogelijk wordt een deel van de bestaande bebouwing gesloopt. Stedenbouwkundig adviesbureau Wissing uit Barendrecht begeleidt gemeente IJsselstein bij realisatie van de nieuwe sporthal.

Veel dieren en planten zijn middels de Flora- en faunawet beschermd. Om inzichtelijk te krijgen of ter plaatse van de te bouwen sporthal beschermde soorten voorkomen of op basis van het biotooptype zeer waarschijnlijk voorkomen, heeft adviesbureau Wissing Van der Molen Groenconsult opdracht gegeven voor het uitvoeren van een flora en faunaonderzoek (quicksan).

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van de quickscan. Het betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren op de onderzoekslocatie en de te verwachten effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde soorten.

Een quickscan is een momentopname en staat niet gelijk aan een volledige veldinventarisatie. Het is een eerste stap waaruit blijkt of een vervolgstap in de vorm van een uitgebreidere natuurtoets noodzakelijk is of dat dit niet het geval is.

2. Wettelijk kader

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet. Hiermee zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving verankerd. Daarnaast geldt het afwegingskader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Beschermde gebieden liggen op ruime afstand van de onderzoekslocatie - dichtstbij gelegen is Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek op ca. 6,5 km - en de werkzaamheden zijn van dien aard dat ze daarop geen invloed hebben. De Natuurbeschermingswet wordt daarom buiten beschouwing gelaten.

De planlocatie ligt vlak bij de Hollandse IJssel. Deze maakt als ecologische verbindingszone (EVZ) deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De ruimtelijke ingreep vindt plaats buiten de EHS en heeft daar ook geen invloed op, waardoor het afwegingskader EHS niet van toepassing is.

Daarom is in dit geval alleen de soortbescherming van toepassing.

2.1 Flora- en Faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) is omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Daarnaast is artikel 13 eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet

- artikel 2:
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Om de werking van de Flora- en faunawet minder star te maken is middels een Algemene Maatregel van Bestuur de regelgeving rond de Flora- en faunawet aangepast. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger is geworden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

1. De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.
2. De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing worden verkregen voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Hierdoor kan geen ontheffing aangevraagd worden op basis van 'werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

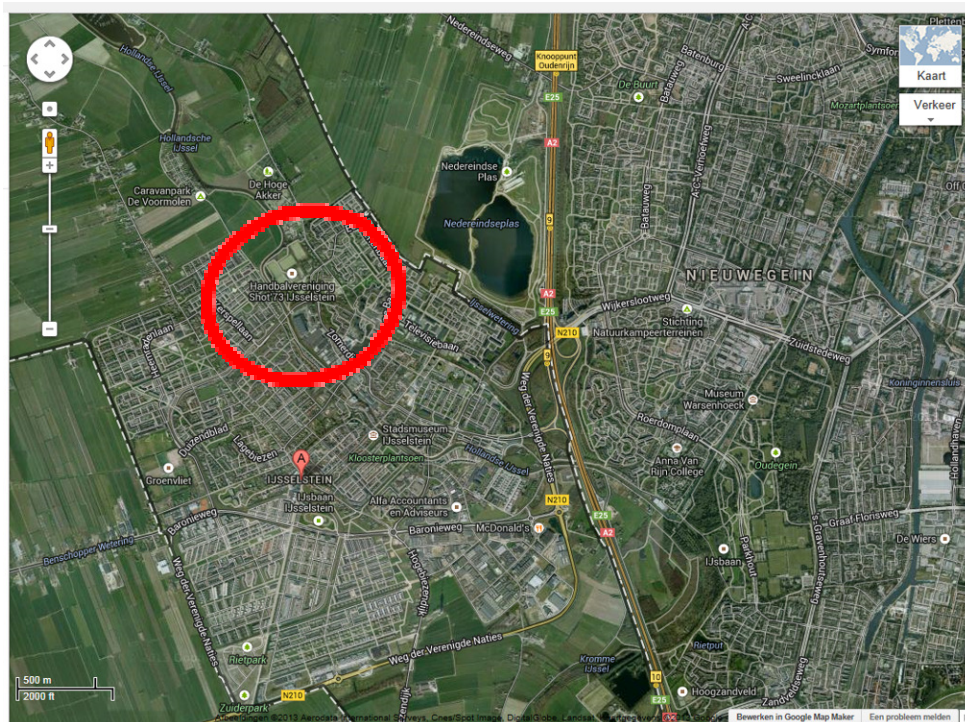
Vogels Vogels zijn niet te vatten in een van de voorgaande categorieën. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor

vogels kan alleen ontheffing verkregen worden op grond van een belang dat staat in de Europese Vogelrichtlijn. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Van een aantal vogelsoorten met vaste rust- en verblijfplaats zijn deze rust- en verblijfplaatsen het hele jaar beschermd.

3. Gebiedsbeschrijving en onderzoeksmethode

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied betreft het terrein gelegen voor de kantines en beide kantines zelf van twee sportverenigingen in het sportpark IJsseloevers in IJsselstein, provincie Utrecht. In figuur 1 is de ligging van het sportpark in de regio en in detail weergegeven.

Figuur 1a: Ligging planlocatie in de regio (binnen rode lijn).

Figuur 1b: Ligging planlocatie in detail (binnen rode lijn).

In het onderzoeksgebied zijn gebouwen van twee sportverenigingen aanwezig. In de opties voor de bouw van de sporthal is een optie met sloop van de kantines inclusief tussenbouw naar de kleedkamers opgenomen. Verder bestaat het onderzoeksgebied uit gazon met enkele speeltoestellen, met klinkers verhard parkeerterrein, met betontegels verharde fietsenstalling, diverse hagen van veldesdoorn, een groenstrook met daarin forse opgaande bomen van voornamelijk gewone es en enkele esdoorn, struiken en opslag van veldesdoorn en esdoorn, struiken van veldesdoorn, enkele andere struiken (cultivars) die algemeen voorkomen in gemeentelijke plantsoenen. Daarnaast enkele algemeen voorkomende kruiden oa. grote brandnetel.

Aan de oostzijde ligt net buiten het onderzoeksgebied een sloot van ca. 2m breed en een waterdiepte van ca. 20cm met blad in het water en rottend blad op de bodem.

Een foto-impressie van het plangebied is in bijlage 1 opgenomen.

3.2 Voorgenomen ingreep

De voorgenomen werkzaamheden bestaan uit het mogelijk slopen van beide kantines en tussenbouw naar kleedkamers, het verwijderen van de voor de kantines gesitueerde groenstrook met de daarin aanwezige bomen en struiken, de hagen en het aanwezige gazon. Op de vrijgekomen plek wordt een nieuwe sporthal gebouwd. De planning van de werkzaamheden is nog niet duidelijk.

3.3 Onderzoeksmethode

De onderzoekslocatie is eenmaal bezocht in het late najaar van 2013.

Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens het bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het veldbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, onderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc.).

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht is of met de voorgenomen werkzaamheden de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

4. Resultaten

4.1 Soortbescherming (Flora- en faunawet)

4.1.1 Bureauonderzoek

In 2012 is in opdracht van gemeente IJsselstein door Regelink Ecologie en Landschap (Hoorn, M.W. van den, 2012, Ecologische quickscan Sportpark IJsseloever IJsselstein) een ecologische quickscan uitgevoerd tbv. de aanleg van een nieuw kunstgrasveld op het sportpark. De locatie van dit kunstgrasveld is ca. 100m verwijderd van de locatie van de nieuwe sporthal. Voor het bureauonderzoek wordt daarom uitgegaan van de gegevens uit het bovenvermelde onderzoeksrapport.

Vaatplanten

Door de aanwezige voedselrijke omstandigheden in het onderzoeksgebied en het intensieve beheer worden geen beschermde vaatplanten verwacht.

Vogels

De forse bomen in de groenstrook bieden in principe nestgelegenheid aan diverse roofvogels. Dergelijke nesten zijn jaarrond beschermd.

Zoogdieren

De aanwezige groenstrook met daarin de opgaande bomen vormt een geschikt foerageergebied voor vleermuissoorten die in, langs en over boomkronen jagen, zoals gewone en ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Mogelijk dat de te slopen gebouwen en bomen met holtes fungeren als verblijfplaats van vleermuizen.

Andere beschermde zoogdiersoorten worden niet verwacht.

Vissen

De sloot naast het plangebied zou mogelijkwijs een geschikt biotoop kunnen vormen voor beschermde vissen als bijvoorbeeld Bittervoorn, Kleine en Grote modderkruiper.

Amfibieën en reptielen

De hierboven genoemde sloot zou ook voor beschermde amfibieën als bijvoorbeeld poelkikker en kamsalamander een geschikt leefgebied kunnen vormen. Reptielen worden als gevolg van het intensieve gebruik van het terrein niet verwacht.

De aanwezigheid van beschermde soorten van andere soortgroepen in het plangebied kan op basis van het aangetroffen biotoop en terreingebruik worden uitgesloten.

4.1.2 Veldonderzoek

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 4 december 2013. Het weer op deze middag was zwaarbewolkt met vlagerige, lichte regen, stormachtige wind met een temperatuur van circa 6°C.

Vaatplanten

In het plangebied zijn algemeen voorkomende, niet-beschermd plantensoorten aangetroffen.

Vogels

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels zijn niet waargenomen.

Zoogdieren

Mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen in de vorm van holle bomen of bomen met gaten, holtes of scheuren zijn niet waargenomen. Een plaat achter een lichtbak aan de voorgevel van de kantine van de korfbalvereniging wijkt iets, waardoor een spleet ontstaat die toegang biedt voor gebouw-bewonende vleermuizen. In de spleet is spinrag aanwezig, zie figuur 2.

Figuur 2: Spleet met spinrag aan voorgevel kantine

De kantine van de handbalvereniging kon niet worden geïnspecteerd op openingen voor vleermuizen aangezien toegang niet mogelijk was agv. een hekwerk.

Vissen

Voor beschermde soorten als Bittervoorn, Kleine en Grote modderkruiper vormt de sloot geen geschikt biotoop door het ontbreken van dieper water.

Amfibieën

De sloot vormt door de aanwezigheid van een ca. 30cm dikke laag rottend blad op de bodem en het ontbreken van waterplanten geen geschikt biotoop voor amfibieën.

5. Consequentie Natuurwetgeving

In dit hoofdstuk wordt getoetst of het voorkomen van beschermde soorten consequenties heeft voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

5.1 Soortbescherming Flora- en faunawet

Vaatplanten

Er zijn geen beschermde soorten planten waargenomen. Nader onderzoek is niet aan de orde en een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet nodig.

Vogels

Nesten van roofvogels (“horsten”) zijn niet aangetroffen, nesten van andere vogels kunnen niet worden uitgesloten. Broedende vogels zijn beschermd en mogen niet worden verstoord. Indien de bomen en struiken buiten het broedseizoen worden verwijderd, heeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Zoogdieren

De spleet in de beplating aan de voorzijde van de kantine van de korfbalvereniging zou een geschikte toegang kunnen vormen naar een verblijfplaats voor vleermuizen. In de spleet is echter spinrag aanwezig, waardoor gebruik van deze spleet en het pand door vleermuizen redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

Rond en op het sportpark is een netwerk van groenstroken met opgaande bomen aanwezig. De te verwijderen groenstrook vormt slechts een zeer gering onderdeel hiervan. Verwijdering hiervan tast de functie van foerageergebied voor vleermuizen niet aan.

De groenstrook stopt bij de gebouwen van de kantines. Als vliegroute voor vleermuizen is de deze groenstrook daarom naar verwachting van minder belang, aangezien hij geen onderdeel uitmaakt van een groter geheel van een doorlopende lijnvormige structuur van bomenrijen.

Verstoring van vleermuizen door kunstlicht dient tijdens en na de bouw en ook tijdens het gebruik van de sporthal achterwege te blijven. De bomen in de te handhaven groenstroken dienen daarom niet door kunstlicht te worden verlicht.

De kantine van de handbalvereniging kon niet worden onderzocht. Indien sloop van het gebouw daadwerkelijk plaatsvindt, dient het pand nader onderzocht te worden op vleermuizen conform het meest recente vleermuisprotocol.

Vissen

De sloot vormt geen geschikt biotoop voor beschermde soorten. Nader onderzoek is niet nodig, er heeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet voor deze soort te worden aangevraagd.

Amfibieën

De sloot vormt geen geschikt biotoop voor beschermde soorten. Nader onderzoek is niet aan de orde, er heeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet voor amfibieën te worden aangevraagd.

6. Conclusies

Middels een veldbezoek is het plangebied op het sportpark IJsseloever in IJsselstein onderzocht op het voorkomen van beschermde soorten.

Indien de groenstrook met daarin de bomen en struiken buiten de broedperiode van vogels wordt geveld, heeft hiervoor geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Als broedseizoen wordt in het algemeen de periode van 15 maart tot 15 juli aangehouden. Ook indien buiten deze periode een broedgeval wordt aangetroffen, is sprake van broedseizoen en mag deze broedende vogel niet worden verstoord. Het verkrijgen van een ontheffing voor broedende vogels is niet mogelijk.

Verwijdering van de groenstrook en bouw van de nieuwe sporthal tast de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen niet aan. Indien geen verlichting door kunstlicht van de bomen in de groenstroken optreedt tijdens en na de bouw van de sporthal, heeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Indien sloop van gebouwen daadwerkelijk plaatsvindt, dient vleermuisonderzoek conform het meest recente vleermuisprotocol te worden uitgevoerd. Dit onderzoek moet uitwijzen of vleermuizen daadwerkelijk gebruik maken van het gebouw. Dit onderzoek dient plaats te vinden in de periode half mei – half juli en in de periode half augustus – september. Indien uit nader onderzoek blijkt dat er vleermuizen verblijven in het te slopen gebouw, dan is een ontheffing nodig van de Flora- en faunawet en dienen mitigerende maatregelen genomen te worden.

Voor andere soortgroepen is nader onderzoek niet aan de orde en heeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Literatuur

Diepenbeek, A. van, & R. Creemers, 2009. *Herkenning amfibieën en reptielen*. RAVON Nijmegen.

Dort, K. van, Ch. Buter, P. van Wieling, tweede, herziene druk, 2002. *Veldgids Mossen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Hoorn, M.W. van den, 2012. *Ecologische quickscan Sportpark IJsseloever, IJsselstein*. In het kader van de natuurwetgeving. Rapport RA 12138-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Margadant, W.D. & H. During, 1982. *Beknopte flora van Nederlandse blad- en levermossen*. Thieme, Zutphen.

Meijden, R. van der, 2005, drieëntwintigste druk. *Heukels' Flora van Nederland*. Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten.

Ministerie LNV. *Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!*

Ministerie LNV, Dienst Regelingen. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*.

Pot R, 2003. *Veldgids Water en oeverplanten*, KNNV Uitgeverij & STOWA. Utrecht.

Spikmans, F. & J. Kranenbarg, 2010. *Herkenning zoetwatervissen*. RAVON Nijmegen.

Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra en T. Westra, 1985, herdruk 2003. *Nederlandse Oecologische Flora, wilde planten en hun relaties, deel 1*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.blwg.nl
www.rijksoverheid.nl
www.telmee.nl
www.libellennet.nl
www.vlindernet.nl
www.ravon.nl

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Foto 1: fietsenstalling, groenstrook en gebouw

Foto 2: Fietsenstalling en gebouw aan andere zijde groenstrook van foto 1

Foto 3: Parkeerplaats

Foto 4: Te vellen bomen en struiken in groenstrook

Foto 5: Gazon

Foto 6: Sloot